

BAIMĪ

TRUMPAS BALTUOSIUOSE RŪMUOSE

BOB WOODWARD

baltos lankos

Bob Woodward

Baimė

Trumpas Baltuosiuose rūmuose

Iš anglų kalbos vertė Gabrielė Gailiūtė-Bernotienė

baltos lankos

Tikroji valdžia yra – nenoriu nė išstarti to žodžio – baimė.

Kandidatas į prezidentus Donaldas J. Trumpas,
interview su Bobu Woodwardu ir Robertu Costa,
2016 m. kovo 31 d., „Old Post Office Pavilion,
Trump International Hotel“, Vašingtonas,
Kolumbijos apygarda

Pastaba skaitytojams

Šios knygos interviu atlikti laikantis „giluminio konteksto“ taisyklės. Tai reiškia, kad galiu naudotis visa informacija, bet negaliu įvardyti, kas ją suteikė. Knyga paremta šimtais valandų interviu su tiesioginiais įvykių dalyviais ir liudininkais. Beveik visi man leido interviu įrašyti, kad būtų galima viską papasakoti kuo tiksliau. Kai dalyviams priskiriu tikslias citatas, mintis ar išvadas, tada tokia informacija būna gauta iš paties žmogaus, iš kolegos, turinčio tiesioginių žinių, arba iš susitikimų užrašų, dienoraščių, bylų, valstybinių ar asmeninių dokumentų.

Prezidentas Donaldas Trumpas atsisakė duoti interviu šiai knygai.

Prologas

2017 m. rugsėjo pradžioje, einant aštuntam Donaldso Trampo kadencijos mėnesiui, Gary'is Cohnas, buvęs finansinių paslaugų įmonės „Goldman Sachs“ prezidentas ir vyriausiasis prezidento patarėjas ekonomikos klausimais Baltuosiuose rūmuose, atsargiai artinosi prie rašomojo stalo „Resolute“ Ovaliniame kabinete.

Per 27 metus, praleistus „Goldman Sachs“, Cohnas (1,9 m ūgio, plikas, karštakošis ir visiškai užtikrintas savimi) savo klientams uždirbo milijardus, o sau – šimtus milijonų JAV dolerių. Jis pats nusprendė turįs privilegiją kada panorėjęs užėiti į Trampo Ovalinį kabinetą, o prezidentas su tuo sutiko.

Ant stalo gulėjo vieno puslapio prezidento laiško juodraštis, skirtas Pietų Korėjos prezidentui; laišku buvo nutraukiama JAV ir Pietų Korėjos laisvosios prekybos sutartis, vadinama KORUS.

Cohnas pasibaisėjo. Trumpas jau ne pirmą mėnesį grasino nutrauksiąs sutartį – vieną iš ekonominių santykių, karinio aljanso, svarbiausia, visiškai slaptų žvalgybos operacijų ir galimybių laidų.

Pagal dar šeštuoju dešimtmečiu pasirašytą sutartį JAV Pietų Korėjoje dislokavo 28 500 savo karių ir vykdė labai slaptas ir jautrias ypatingosios prieigos programas (*Special Access Programs*), kurios leido atlikti sudėtingą visiškai slaptą, ribotos prieigos žvalgybą ir teikė karinių galimybių. Šiaurės Korėjos tarpkontinentinės balistinės raketos (*Inter-Continental Ballistic Missile, ICBM*)

dabar jau pajėgė nešti branduolinį ginklą – galbūt siekė Amerikos teritoriją. Šiaurės Korėjos raketa pasiektų Los Andželą per 38 minutes.

Veikiant šioms programoms, JAV galėjo pastebėti iš Šiaurės Korėjos paleistą ICBM per septynias sekundes. Atitinkama galimybė esant Aliaskoje – per 15 minučių; siaubingas laiko skirtumas.

Jei paleidimą pastebėtų per septynias sekundes, JAV kariuomenei pakaktų laiko numušti Šiaurės Korėjos raketą. Tai turbūt pati svarbiausia ir pati slapčiausia JAV vyriausybės operacija. Amerikiečių kariai Pietų Korėjoje – pati nacionalinio saugumo esmė.

KORUS prekybos sutarties (ją Pietų Korėja laikė gyvybiškai būtina savo ekonomikai) nutraukimas galėtų sugriauti šiuos santykius. Cohnas negalėjo patikėti, kad prezidentas Trumpas rizikuotų netekti gyvybiškai būtinų žvalgybos išteklių, lemtingai svarbių JAV nacionaliniam saugumui.

Viskas prasidėjo nuo to, kai Trumpas įniršo, kad JAV kasmet patiria 18 mlrd. JAV dolerių prekybos su Pietų Korėja deficitą ir skiria 3,5 mlrd. dolerių per metus tam, kad Pietų Korėjoje būtų išlaikyti JAV kariai.

Nors beveik kasdien pasirodydavo pranešimų apie chaosą ir nesantą Baltuosiuose rūmuose, visuomenė nežinojo, kokia iš tikrųjų prasta padėtis viduje. Trumpas būdavo vis kitoks, reitai išlikdavo toks pat, atrodydavo išsiblaškęs. Kas nors, didelis ar mažas, jį įsiutindavo, tada jam sugesdavo nuotaika ir apie KORUS sutartį jis sakydavo: „Šiandien pat nutraukiam.“

Bet dabar štai – laiškas, datuotas 2017 m. rugsėjo 5 d., galintis tapti nacionalinio saugumo katastrofa. Cohnas baiminosi, kad, jį pamatęs, Trumpas pasirašys laišką.

Cohnas paėmė laišką nuo stalo. Padėjo į mėlyną aplanką su užrašu: SAUGOTI.

– Pavogiau nuo jo stalo, – vėliau sakė bičiuliui. – Kad nepamatytų. Jis niekada nepamatys to dokumento. Reikia saugoti šalį.

Paskendęs Baltųjų rūmų ir savo minčių anarchijoje ir netvarkoje, prezidentas nė nepastebėjo, kad laiškas dingio.

Paprastai rengti tokius laiškus kaip šis būdavo Robo Porterio, prezidento kabineto sekretoriato vadovo ir prezidento dokumentų tvarkytojo, darbas. Bet šįsyk, o siaube, laiško juodraštitis Trumpą pasiekė nežinomais kanalais. Prezidento kabineto sekretoriato vadovas – viena iš retai matomų, bet labai svarbių pareigybių bet kurioje Baltųjų rūmų komandoje. Porteris jau ketletą mėnesių pristatydavo Trumpui sprendimų memorandumus ir kitus prezidentūros dokumentus, įskaitant jautriausius nacionalinio saugumo patvirtinimus kariuomenei ir slaptai Centrinės žvalgybos agentūros (CŽA) veiklai.

Porteris (40 metų, 1,93 m ūgio, liesas kaip šakalys, kilęs iš mormonų šeimos) buvo vienas iš pilkųjų žmogelių: organizacijos žmogus, ne itin ryški asmenybė, studijavęs Harvardo universitete ir Harvardo teisės mokykloje, tapęs Rhodeso vardo stipendininku*.

Vėliau Porteris aptiko dar daugiau laiško juodraščio egzempliorių; arba jis, arba Cohnas pasirūpindavo, kad ant prezidento stalo neliktų nė vieno.

Cohnas ir Porteris bendromis jėgomis stengdavosi sustabdyti tuos Trumpo įsakymus, kurie jiems atrodydavo patys impulsyviausi ir pavojingiausi. Tas ir kiti panašūs dokumentai tiesiog dingdavo. Kai Trumpui ant stalo gulėdavo dokumentas, skirtas

* Prestižinė tarptautinė stipendija studijuoti Oksfordo universiteto doktorantūroje, įsteigta Cecilio Johno Rhodeso (čia ir toliau – vert. past.).

peržiūrėti ir patikrinti prieš pasirašant, kartais Cohnas jį tiesiog ištraukdavo, o prezidentas apie tai pamiršdavo. Bet tuos, kurie gulėdavo ant stalo, pasirašydavo.

– Svarbu ne tai, ką mes padarėme dėl šalies, – privačiai yra sakęs Cohnas. – O tai, nuo ko išgelbėjome, kad jis jai nepadarytų.

Tai buvo tikras administracinis perversmas, JAV prezidento valios ir konstitucinių jo galių nepaisymas.

Porteris bičiuliui sakė, kad, be politinių sprendimų, tvarkaraščių koordinavimo ir prezidento dokumentų tvarkymo, „trečdalis mano darbo būdavo mėginti sureaguoti į kai kurias labai pavojingas jo idėjas ir pasistengti duoti jam pagrindo manyti, kad tos idėjos galbūt ne tokios ir geros“.

Kita strategija būdavo atidėlioti, delsti, teisintis teisiniais suvaržymais. Teisininkas Porteris kalbėjo:

Bet ką nors tyčia vilkinti, nepranešti jam ar sakyti jam – pagrįstai, ne vien atsikalbinėjant, – kad ką nors reikia patikrinti ar kad šis procesas turi būti ilgesnis, kad negavome teisininkų pritarimo, – taip nutikdavo dešimt kartų dažniau negu dokumentų vagystės nuo jo stalo. Atrodė, kad visą laiką vaikštome skardžio pakraščiu.

Būdavo dienų ar savaitių, kai atrodydavo, kad viskas valdoma, ir jie per porą žingsnių atitoldavo nuo skardžio krašto. „O kartais krisdavome nuo jo, ir būdavo imamasi veiksmų. Tarsi visą laiką vaikštinėtum pačiu pakraščeliu.“

Nors Trumpas niekada neužsiminė apie dingusį rugsėjo 5-osios laišką, jis nepamiršo, ką nori daryti su prekybos sutartimi. „To laiško buvo keli skirtingi juodraščiai“, – bičiuliui sakė Porteris.

Vėliau posėdyje Ovaliniame kabinete buvo įnirtingai diskutuojama apie sutartį su Pietų Korėja.

– Man vienodai, – sakė Trumpas. – Pavargau nuo ginčų! Ne-
benoriu nieko girdėt. Nutrauksim KORUS.

Ėmė diktuoti naują laišką, kurį norėjo išsiųsti.

Jaredas Kushneris, prezidento žentas, į Trumpo žodžius pa-
žiūrėjo rimtai. Jaredas (36 metų) buvo vyriausiasis Baltųjų rūmų
patarėjas, arogantiškos, beveik aristokratiškos laikysenos. Trum-
po dukrą Ivanka jis vedė 2009 metais.

Kadangi sėdėjo arčiausiai prezidento, Jaredas ėmė rašyti tai,
ką diktavo Trumpas.

Užbaik laišką ir paduok man pasirašyti, įsakė jam Trumpas.

Jaredas jau ketino iš to, ką padiktavo prezidentas, padaryti
naują laišką, bet nugirdo Porteris.

– Atsiųsk man juodrašį, – pasakė anam. – Jei jau taip, juk
negalim rašyti laiško ant servetėlės. Reikia surašyti taip, kad ne-
pasidarytume gėdos.

Kushneris nusiuntė popierinį juodraščio egzempliorių.
Naudos iš jo buvo nedaug. Porteris ir Cohnas šį tą atspausdino,
rodydami, kad daro, kaip prezidento paprašyti. Trumpas tikėjosi
paklusnumo nedelsiant. Tuščiomis ateiti jie negalėjo. Juodraštis
buvo jų sąmokslas dalis.

Formaliame posėdyje KORUS nutraukimo priešininkai
vardijo visokiausius argumentus: JAV niekada anksčiau nėra
nutraukusios laisvosios prekybos sutarties; esama teisinių, geo-
politinių, gyvybiškai svarbių nacionalinio saugumo ir žvalgybos
klausių; laiškas dar neparengtas. Jie dusino prezidentą faktais
ir logika.

– Na, tai toliau tobulinam laišką, – atsakė Trumpas. – Noriu
pamatyt kitą juodrašį.

Kito juodraščio Cohnas su Porteriu neparengė. Tad nebuvo
ko parodyti prezidentui. Kol kas šis reikalas pranyko prezidento
sprendimų priėmimo migloje. Trumpas ėmėsi kitų dalykų.

Bet KORUS klausimas vis iškildavo. Cohnas kalbėjosi su gynybos sekretoriumi Jamesu Mattis, į atsargą išėjusiu Jūrų pėstininkų generolu, ko gero, įtakingiausiu Trumpo kabineto ir komandos balsu. Generolas Mattisas (1,75 m ūgio, tiesus kaip styga, amžinai nuvargusios išraiškos) – mūsų veteranas, Korpuse išstarnavęs 40 metų.

– Balansuojam ant krašto, – pasakė Cohnas sekretoriui. – Šįsyk gali prireikti pastiprinimo.

Mattisas stengdavosi kuo rečiau lankytis Baltuosiuose rūmuose ir kiek įmanoma rūpintis vien kariniais reikalais, bet, supratęs, kaip tai svarbu, atėjo į Ovalinį kabinetą.

– Pone Prezidente, – pasakė, – Kim Jong Unas mūsų nacionaliniam saugumui kelia kuo rimčiausią grėsmę. Mums reikia, kad Pietų Korėja būtų mūsų sąjungininkė. Galbūt atrodo, kad prekyba su visu tuo nesusijusi, bet tai esminis dalykas.

Be Amerikos karinių ir žvalgybos išteklių Pietų Korėjoje galime ir nesugebėti apsiginti nuo Šiaurės Korėjos. Malonėkite nenutraukti sutarties.

Trumpas paklausė:

– Kodėl JAV moka milijardą dolerių per metus už antibalistinių raketų sistemą Pietų Korėjoje?

Jis niršo dėl raketų gynybos sistemos „Terminal High Altitude Area Defense“ (THAAD) ir buvo pagrasinęs iškeldinti ją iš Pietų Korėjos į Portlandą Oregone.

– Tai darom ne dėl Pietų Korėjos, – atsakė Mattisas. – Padėdam Pietų Korėjai, nes ji padeda mums.

Prezidentas, regis, nusileido – bet tik akimirką.

2016 m. kandidatas Donaldas Trumpas Bobui Costai ir man prezidento pareigas apibrėžė šitaip:

Už viską svarbiau – rūpintis tautos saugumu... Tai numeris vienas, du ir trys... Kariuomenė – kad būtų stipri, kad neleis-

tu, jog mūsų šalį iš išorės užkluptų blogi dalykai. Ir aš tikrai manau, kad mano skalėje tai visada bus numeris vienas.

Iš tikrųjų 2017 m. JAV buvo susaistytos su emociškai perdegusiu, nepastovios nuotaikos, nenuspėjamu lyderiu. Jo komandos nariai bendromis jėgomis tyčia stengėsi užkirsti kelią tam, kas jiems atrodė pavojingiausi prezidento impulsai. Tai buvo galingiausios pasaulio šalies vykdomosios valdžios nervų priepuolis.

Toliau apie tai ir pasakojama.

2017 m. rugsėjo 5 d. laiško Pietų Korėjos prezidentui juodraštis – šiuo laišku nutraukiama prekybos sutartis. Gary'is Cohnas paėmė jį nuo prezidento Trumpo stalo Ovaliniame kabinete, kad dokumentas nebūtų pasirašytas ir išsiųstas.

Pre-decisional/Deliberative

September 5, 2017

His Excellency Moon Jae-in
President of the Republic of Korea
The Blue House
Seoul
Republic of Korea

His Excellency Kim Hyun-chong
Minister for Trade
Ministry of Trade, Industry and Energy
402 Hannuri-daero
Sejong-si 30118
Republic of Korea

Dear Sirs:

The United States-Korea Free Trade Agreement (Agreement), in its current form, is not in the overall best interests of the United States economy. Thus, in accordance with Article 24.5 of the Agreement, the United States hereby provides notice that it wishes to terminate the Agreement. As prescribed by the terms of Article 24.5, the Agreement shall terminate 180 days after the date of this notice. During this period, the United States is prepared to negotiate with the Republic of Korea on economic issues of concern to both countries.

Respectfully,

Donald J. Trump
President of the United States

Robert E. Lighthizer
United States Trade Representative

KEEP

[Laiško tekstas]
Sprendimas nepriimtas / Svarstoma

2017 m. rugsėjo 5 d.

*Jo Ekscelencijai Moon Jae-inui
Korėjos Respublikos Prezidentui
Mėlynieji rūmai
Seulas
Korėjos Respublika*

*Jo Ekscelencijai Kim Hyung-chongui
Prekybos ministrui
Prekybos, pramonės ir energetikos ministerija
402 Hannuri-daero
Sejong-si 30118
Korėjos Respublika*

Gerbiami ponai,

JAV ir Korėjos laisvosios prekybos sutartis (Sutartis) dabartiniu pavidalu neatitinka JAV ekonomikos bendrųjų interesų. Taigi, remdamosi Sutarties 24.5 punktu, JAV raštiškai praneša, kad ketina Sutartį nutraukti. Kaip aprašoma 24.5 punkto sąlygose, Sutartis bus nutraukta praėjus 180 dienų po šio raštiško pranešimo. Per tą laiką JAV yra pasirengusios derėtis su Korėjos Respublika dėl abiem šalims rūpimų ekonomikos klausimų.

Su pagarba –

*Donaldas J. Trumpas
JAV Prezidentas*

*Robertas E. Lighthizeris
JAV prekybos atstovas*